

Vynález jako „nápad“ (a myšlenka)

Zdá se, že nejen čeština, ale také evropské jazyky vůbec (včetně staré řečtiny a latiny) postrádají vhodný (resp. vhodnější) termín pro tzv. „vynález“: slovo „vynález“ totiž poukazuje k „nalézání“, a to vede zase k tomu, že předpokládáme, že nalezeno může být jen to, co někde je, i když to zatím zůstává skryto. Zkušenost dlouhých staletí nás však učí, že jsou takový „vynálezy“, které se nevracejí k ničemu, co tu už bylo a jest, ale které jakoby vynášejí či přinášejí do lidského života a vůbec do světa něco, co tam nikdy nebylo. A pak se tu před námi otvírá otázka, kde se toto nové vlastně bere, jak může někomu „napadnout“ něco, co dosud nikomu na mysl nepřišlo (a samo slovo opět sugeruje, že nás může „napadnout“ pouze něco, co odněkud, kde to už bylo, na nás „padne“). Platón se pokusil tento problém „řešit“ (ve skutečnosti jen se mu tak vyhnout) poukazem k anamnezi, k rozpomínání. To je cesta, kterou se my už dnes dát nemůžeme, a to především proto, že tu je ten antropologický předpoklad. V tzv. přírodě, tj. ve Vesmíru, a speciálně na naší planetě, došlo už k nesčetným „vynálezům“ čehosi „nového“, co tu dosud nepochybně nebylo, a to bez prostřednictví nějakých lidských „duší“, které nějakým nedopatřením „vypadly“ ze světa jinak zcela nehybných idejí. Asi by bylo poněkud podivné, kdybych chtěli nějakými „dušemi“ velmi nízké úrovně vybavit nejen všechny živé bytosti (tak to chtěl mít Aristotelés), ale všechny „pravé události“, všechna „pravá jsoucná“ (včetně atomů, subjaderných částic, eventuelně dokonce „strun“, tedy na úrovni všeho před-živého. A tak se ukazuje, že tu stojíme před problémem základního významu, k jehož řešení bude zapotřebí důkladného přepracování celého způsobu tradičního myšlení. (Místo předpokladu „duše“ bude třeba vypracovat koncepci významu a funkce nepředmětné stránky každého pravého, tj. událostného jsoucná, které je nutně „srostlicí“ obou stránek, totiž předmětné i nepředmětné.)

(Písek, 080126-2.)